

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

[૨૦૨૧] ૭ એસ સી આર ૬૧૯

શ્રી માર્ટીડ વર્મા (ડી) કાનૂની પ્રતિનિધિઓ દ્વારા અને અન્ય

વિરુદ્ધ

કેરળ રાજ્ય અને અન્ય

પરચૂરણ અરજી નંબરો ૨૨૮૦-૨૨૮૧ ૨૦૨૦

માં

સિવિલ અપીલ નંબર ૨૭૩૨ અને ૨૭૩૩/૨૦૨૦

અને

પરચૂરણ અરજી નંબર ૧૪૬૫/૨૦૨૧

માં

(સિવિલ અપીલ નંબર ૨૭૩૨/૨૦૨૦)

૨૨ સપ્ટેમ્બર, ૨૦૨૧

[ઉદય ઉમેશ લલિત, એસ. રવિન્દ્ર ભટ્ટ અને બેલા એમ. ત્રિવેદી,

ન્યાયમૂર્તિઓ]

ત્રાવણકોર-કોચીન હિંદુ ધાર્મિક સંસ્થાઓ અધિનિયમ, ૧૯૫૦-શ્રી પદ્મનાભસ્વામી મંદિર-વિવિધ અરજીઓની પ્રથમ બેચમાં, મંદિરની વહીવટી અને સલાહકાર સમિતિઓમાંથી દરેકના બે અહેવાલો દાખલ કરવામાં આવ્યા હતા-વહીવટી સમિતિના અહેવાલમાં જણાવવામાં આવ્યું હતું કે મંદિર કોવિડ-૧૯ રોગચાળાના ફાટી નીકળવાના પરિણામે અને ત્યારબાદના લોકડાઉનના પરિણામે નાણાકીય કટોકટીનો સામનો કરી રહ્યું હતું-તેથી, મંદિરના છેલ્લા ૨૫ વર્ષના ઓડિટ અંગેના ૧૩/૦૭/૨૦૨૦ ના ચુકાદાના પેરા ૧૧૬ (ઈ) માં સમાવિષ્ટ નિર્દેશનું પાલન ત્યારે જ કરી શકાય છે જ્યારે પરિસ્થિતિ સામાન્ય થઈ જાય-૩૧/૦૮/૨૦૨૧ ના વહીવટી અહેવાલમાં , એવું કહેવામાં આવ્યું હતું કે શ્રી પદ્મનાભ સ્વામી મંદિર ટ્રસ્ટ (એસ. પી. એસ. ટી. ટી.) ની રચના માત્ર મંદિરના લાભ માટે કરવામાં આવી હતી અને મંદિર તેનો એકમાત્ર લાભાર્થી છે- ટ્રસ્ટ ડીડ મુજબ, ટ્રસ્ટમાંથી થતી આવકનો ઉપયોગ માત્ર મંદિરના લાભ માટે જ કરવો પડે છે-અગાઉ, ન્યાયમૂર્તિએ તેમના અહેવાલમાં (પાના ૩૭૫, ખંડ ૧, એપ્રિલ ૨૦૧૪) અભિપ્રાય આપ્યો હતો કે મંદિર માટે ટ્રસ્ટની આવકનો ઉપયોગ પર્યાપ્ત રીતે સ્થાપિત કરવામાં આવ્યો ન હતો અને તેથી તેમણે વિશેષ ઓડિટ દરમિયાન ટ્રસ્ટના ખાતાઓનું ઓડિટ કરવાની ભલામણ કરી હતી-તે તારીખના ૩૧/૦૮/૨૦૨૧ અહેવાલમાં આગળ રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું કે મંદિર એક અભૂતપૂર્વ કટોકટીનો સામનો કરી રહ્યું છે, જેને ફક્ત ટ્રસ્ટ અને સરકારની સહાયથી જ દૂર કરી શકાય છે-વિવિધ અરજીની બીજી બેચમાં, એસ. પી. એસ. ટી. ટી. એ સિવિલ અપીલ નંબર <આઈ. ડી. ૨> માં <આઈ. ડી. ૪> ના

ચુકાદાના ફક્ત ૧૧૬ (જી) માં આપેલા નિર્દેશો અનુસાર એસ. પી. એસ. ટી. ટી. ને તેના ખાતાઓના ઓડિટમાંથી બાકાત રાખવાની પ્રાર્થના કરી હતી, કારણ કે ઉપરોક્ત ટ્રસ્ટ શ્રી પદ્મનાભસ્વામી મંદિરથી અલગ અને અલગ રહે છે અને અરજદાર એસ. પી. એસ. ટી. ટી. એ શ્રી પદ્મનાભસ્વામી મંદિરથી અલગ સ્વતંત્ર એકમ છે અને તે તેના વહીવટી નિયંત્રણ હેઠળ ન આવે તેવી પણ પ્રાર્થના કરી હતી. ત્રાવણકોર કોચીન હિંદુ ધાર્મિક દાન અધિનિયમ, ૧૯૫૦ હેઠળ વહીવટી સમિતિ અને/અથવા સલાહકાર સમિતિ-ચોજાયેલી જો ઉપરોક્ત ચુકાદામાં નિર્દેશ નંબર ૧૧૬ (જી) ને તારીખ ૧૩/૦૭/૨૦૨૦ ના ચુકાદાને પસાર કરવા તરફ દોરી ગયેલા વિકાસના પ્રયાશમાં ગણવામાં આવે છે, તો તે સ્પષ્ટ છે કે ઉપરોક્ત નિર્દેશ દ્વારા માનવામાં આવેલ ઓડિટ મંદિર સુધી મર્યાદિત રહેવાનો ઈશદો ન હતો, પરંતુ તે એસ. પી. એસ. ટી. ટી. ના સંદર્ભમાં પણ હતું-આ નિર્દેશને એમિક્સ ક્યુરીના ૧૫/૦૪/૨૦૧૪ ના અહેવાલ અને એસ. પી. એસ. ટી. ટી. ની રજૂઆતના પ્રયાશમાં જોવો જોઈએ, જે તારીખ ૦૫/૦૫/૨૦૧૫ ના આદેશમાં નોંધાયેલ છે, જેમાં ટ્રસ્ટ દ્વારા કહેવામાં આવ્યું હતું કે તેને તપાસમાં સહકાર આપવામાં કોઈ મુશ્કેલી નથી. ઓડિટ અહેવાલો અને નવા ઓડિટ હાથ ધરવા માટે પણ-તેથી, ઓડિટમાંથી એસ. પી. એસ. ટી. ટી. ને બાકાત રાખવા માટે વિવિધ અરજીની બીજી બેચમાં કરવામાં આવેલી પ્રથમ વિનંતી નામંજૂર કરવામાં આવે છે અને જ્યાં સુધી બીજી વિનંતી એટલે કે અરજદાર એસ. પી. એસ. ટી. ટી. એક સ્વતંત્ર સંસ્થા છે, શ્રી પદ્મનાભસ્વામી મંદિરનો સંબંધ છે, તેને તથ્યોની આકારણીની જરૂર પડશે અને તેનું વિશ્લેષણ કોર્ટ અથવા સક્ષમ

અધિકારી દ્વારા યોગ્ય રીતે કરી શકાય છે-તેથી, આ કોર્ટ બીજી વિનંતી સંબંધિત મુદ્દાઓમાં જવાનું ટાળે છે-હવે, મંદિરની વહીવટી અને સલાહકાર સમિતિઓ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા અહેવાલોને ધ્યાનમાં રાખીને, નિર્દેશ આપવામાં આવે છે કે શ્રી પદ્મનાભસ્વામી મંદિર અને એસ. પી. એસ. ટી. ટી. ના સંબંધમાં વિશેષ ઓડિટ શક્ય તેટલી વહેલી તકે પૂર્ણ કરવામાં આવે.

સિવિલ અપીલેટ જ્યુરિસડીક્શન:સિવિલ અપીલ નંબર ૨૭૩૨/૨૦૨૦ અને ૨૭૩૩/૨૦૨૦ માં વિવિધ અરજી નંબર ૨૨૮૦/૨૦૨૦-૨૨૮૧/૨૦૨૦ અને સિવિલ અપીલ નંબર ૨૭૩૨/૨૦૨૦ માં વિવિધ અરજી નંબર ૧૪૬૫/૨૦૨૧.

ડબ્લ્યુ. પી. (સી) નંબર ૩૬૪૮૭/૨૦૦૯ માં એર્નાકુલમ ખાતે કેરળ હાઈકોર્ટના ૩૧/૦૧/૨૦૧૧ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

આર. બસંત, પરિષ્ક વકીલ, ટી. જી. નારાયણન નાયર, મનુ કૃષ્ણન, વી. શ્યામોદન, સૂર્ય પ્રકાશ, જિષ્ણુ એમ. એલ., મિસ પ્રિયંકા પ્રકાશ, જી. પ્રકાશ, પ્રતાપ વેણુગોપાલ, મિસ સુરેખા રમણ, અખિલ અબ્રાહમ રોય, વિજય વાલ્સન, મેસર્સ કે. જે. જહોન એન્ડ કંપની, પી. એસ. સુધીર, મિસ એની મેથ્યુ, ભરત સૂદ, મિસ શ્રુતિ જોસ, જે. સાઈ દીપક, સુવિદત્ત એમ. એસ., મિસ ધન્યા સી, મિસ અનુ બી, મિસ વિજયલક્ષ્મી રાજુ, ગૌતમ નારાયણ, વેંકિતા સુબ્રમણ્યમ ટી. આર., વી. કે. સિદ્ધાર્થન, રમેશ બાબુ એમ. આર., રંજન કુમાર, એમ. પી વિનોદ, કે રાજીવ, આર સતીશ, રવિ પ્રકાશ મેહરોત્રા, એમ પી દેવનાથ, કે આર

શશિપ્રભુ, સુમિત અત્રી, મિસ લિઝ મેથ્યુ, આબિદ અલી બીરન પી, રણબીર સિંહ ચાદવ, એ રઘુનાથ, સાજિથ પી, સી કે સસી, વી રામસુબ્રમણ્યમ, સાણંદ રામકૃષ્ણન, મિસ ઉષા નંદિની વી, પ્રવીણ સ્વરૂપ, મિસ મંજૂ જેટલી, હાજર પક્ષોના વકીલો.

કોર્ટનો નીચેનો આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો:

આદેશ

૧. વિવિધ અરજી નંબરો ૨૨૮૦/૨૦૨૦-૨૨૮૧ ૨૦૨૦ માં, શ્રી પદ્મનાભ સ્વામી મંદિરની વહીવટી અને સલાહકાર સમિતિઓમાંથી દરેકના બે અહેવાલો ૧૦/૧૨/૨૦૨૦ અને ૩૧/૦૮/૨૦૨૧ તારીખે દાખલ કરવામાં આવ્યા છે.

એ) ૧૦/૧૨/૨૦૨૦ ના વહીવટી સમિતિના અહેવાલમાં જણાવવામાં આવ્યું છે:-

“હું જાણ કરી શકું છું કે હાલમાં, મંદિર નાણાકીય કટોકટીનો સામનો કરી રહ્યું છે, જે કોવિડ-૧૯ રોગચાળાના ફાટી નીકળવાના પરિણામે અને ત્યારબાદના લોકડાઉનના પરિણામે છે.કેન્દ્ર અને રાજ્ય સરકારોની માર્ગદર્શિકા/આરોગ્ય સલાહના પાલનમાં, ૨૪/૦૩/૨૦૨૦ થી ૨૫/૦૮/૨૦૨૦ સુધીના સમયગાળા દરમિયાન મંદિરમાં ભક્તોના પ્રવેશ પર પ્રતિબંધ મૂકવામાં આવ્યો હતો.કોઈપણ રીતે, કોઈપણ અવરોધ વિના, આ સમયગાળા દરમિયાન નિયમિત વિધિઓ અને પૂજાઓ કરવામાં આવી હતી.લોકડાઉનના સમયગાળા દરમિયાન મંદિરમાં આવકનો કોઈ પ્રવાહ નહોતો, પરંતુ નિયમિત વિધિઓ, પગાર, વેતન,

પેન્શન, પારિવારિક પેન્શન વગેરે અને અન્ય પુનરાવર્તિત ખર્ચને પહોંચી વળવા માટે મોટી રકમ ખર્ચવી પડતી હતી.લોકડાઉનની જાહેરાત સુધી ઉપાર્જિત રકમ લગભગ ખતમ થઈ ગઈ છે.૨૬/૦૮/૨૦૨૦ થી, કોવિડ પ્રોટોકોલનું પાલન કરીને પ્રતિબંધો સાથે ભક્તોનો પ્રવેશ ફરી શરૂ કરવામાં આવ્યો હતો.જો કે, પ્રવર્તમાન પરિસ્થિતિના પરિણામે, મંદિરની આવક ઓછી છે જે પગાર, વેતન, પેન્શન, પારિવારિક પેન્શન અને અન્ય નિયમિત ખર્ચને પહોંચી વળવા માટે પણ પૂરતી નથી.મંદિરની નાણાકીય સ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને, ૧૧/૧૦/૨૦૨૦ પર યોજાયેલી સંયુક્ત બેઠકમાં, રાજ્ય સરકાર દ્વારા ખર્ચવામાં આવેલી રકમ પરત કરવા માટે સમય આપવા માટે સરકારને સંબોધવાનો સંકલ્પ લેવામાં આવ્યો હતો.

પેરા ૧૧૬ (ઈ) માં સમાવિષ્ટ નિર્દેશોનું પાલન ત્યારે જ થઈ શકે છે જ્યારે પરિસ્થિતિ સામાન્ય બને.

વિશેષ ઓડિટ

ચુકાદાના ફકરા ૧૧૬ (જી) માં નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો કે સમિતિઓ:-

“(જી) વિદ્વાન ન્યાયમૂર્તિ દ્વારા સૂચવ્યા મુજબ છેલ્લા ૨૫ વર્ષ માટે ઓડિટનો આદેશ આપશે.આ ઓડિટ પ્રતિષ્ઠિત ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટ્સની પેઢી દ્વારા હાથ ધરવામાં આવશે.સલાહકાર સમિતિ એ પણ વિચારણા કરશે કે મંદિરની જંગમ અને સ્થાવર બંને પ્રકારની મિલકતોની જાળવણી માટે આગળ શું પગલાં લેવાની જરૂર છે.”

સંયુક્ત બેઠકમાં ચર્ચા કર્યા પછી, તારીખ ૨૭/૧૦/૨૦૨૦ ના ઠરાવ અનુસાર, મેસર્સ શ્રીધર એન્ડ કંપની ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટ્સ, તિરુવનંતપુરમની શ્રી પદ્મનાભ સ્વામી મંદિર, શ્રી પદ્મનાભ સ્વામી મંદિર ટ્રસ્ટ અને અન્ય સંલગ્ન ટ્રસ્ટોના સંદર્ભમાં ૨૫ વર્ષના સમયગાળા માટે વિશેષ ઓડિટ કરવા માટે ઓડિટર તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવી છે, જેમ કે વિદ્વાન એમિક્સ ક્યુરીએ તેમના અહેવાલમાં સૂચવ્યું હતું.”

બી) ૩૧/૦૮/૨૦૨૧ ના વહીવટી સમિતિના અહેવાલમાં, એવું જણાવવામાં આવ્યું છે:

“૩. માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્દેશ મુજબ મંદિરના હિસાબના સંદર્ભમાં ૨૫ વર્ષ માટે વિશેષ ઓડિટ શરૂ થઈ ગયું છે.ચુકાદાના ફરરા ૧૧૬ (જી) અનુસાર, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે 'વિદ્વાન ન્યાયમૂર્તિ દ્વારા સૂચવ્યા મુજબ ૨૫ વર્ષ માટે ઓડિટ' કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો છે.જ્યારે કે, વિદ્વાન ન્યાયમૂર્તિએ મંદિરના ઓડિટ સાથે શ્રી પદ્મનાભ સ્વામી મંદિર ટ્રસ્ટ અને સંલગ્ન ટ્રસ્ટોના ઓડિટ માટે (તેમના અહેવાલની તારીખ ૧૫/૦૪/૨૦૧૪ ના ફરરા ૬૫ માં) સૂચન કર્યું છે.આમ, ઓડિટરને શ્રી પદ્મનાભ સ્વામી મંદિર ટ્રસ્ટ અને સંલગ્ન ટ્રસ્ટોના ખાતાનું ૨૫ વર્ષના સમયગાળા માટે વિશેષ ઓડિટ કરવાની જવાબદારી સોંપવામાં આવી હતી.પરંતુ ઓડિટરે હવે જાણ કરી છે કે તેમણે એક પત્ર આપ્યો હોવા છતાં, ઉપરોક્ત ટ્રસ્ટે ત્યારબાદ ઓડિટ ટીમને ટ્રસ્ટના ખાતા પૂરા પાડ્યા નથી.આ સંજોગોમાં હું નીચેની હકીકતોની જાણ કરી શકું છું.

જ. ટ્રસ્ટના નોંધાયેલા ડીડ નંબર ૬૬/૧૯૬૫ તારીખ ૧૨/૦૮/૧૯૬૫ મુજબ ટ્રસ્ટના ઉદ્દેશો નીચે મુજબ છે:

(૧) મંદિરની અંદર અને પરિસરની દિવાલો સહિત નિયમિત અને સમારકામની મુખ્ય વસ્તુઓ.

(૨) વાહનમના નિયમિત અને મુખ્ય સમારકામની વસ્તુઓ, મંદિરમાં વપરાતા આભૂષણો અને પૂજાના વાસણો.

(૩) ત્રાવણકોર રાજ્યની ભૂતપૂર્વ સરકાર દ્વારા ચૂકવવામાં આવતી ચીજવસ્તુઓના સંદર્ભમાં વિલાવસીની ચુકવણી અને પાથિવૂઝમાં પેલેસ પાનીવાગાઈ, કંદુકીશી અને નિથ્યાચિલાવુ તરીકે ઉલ્લેખિત ચીજવસ્તુઓના સંદર્ભમાં કિંમત.

(૪) મંદિરમાં ઉપયોગમાં લેવાતા પૂજા પાત્રો સિવાયના જહાજોનું વાર્ષિક સમારકામ.

(૫) મંદિરમાં ઉપયોગ માટે નવા જહાજોનું ઉત્પાદન અથવા ખરીદી અને પુરવઠો.

(૬) મંદિરમાં ભાગ્યસૂક્ત જપમનું પ્રદર્શન અને વિશેષાલ ની જપમનું પ્રદર્શન.

(૭) ચથાયમ થિરુવેલીનું પ્રદર્શન અને ખર્ચની અન્ય પરચુરણ વસ્તુઓનો ખર્ચ.

(૮) મંદિરમાં ગણપતિ હોમમનું પ્રદર્શન.મંદિરમાં દર વર્ષે જુલાઈ/ઓગસ્ટમાં ૪૧ દિવસ માટે પરદેશી પક્ષ જપમનું પ્રદર્શન.

(૯) મંદિરમાં મુરાજાપોમ અને લક્ષદીપમનું અત્યાર સુધીનું પ્રદર્શન છ વર્ષમાં એક વાર થાય છે, જેમાંથી પ્રથમ વર્ષ ૧૯૭૧માં આ વાદ્ય હેઠળ રજૂ થવાનું છે.

(૧૦) સમયાંતરે મંદિરમાં અને પરિસરની દિવાલો સહિત કામ માટે જરૂરી એવી મૂડીગત વસ્તુઓ.

પ. ત્યારબાદ, ૧૦/૦૧/૧૯૭૦ પર ટ્રસ્ટના પૂરક કરારને અમલમાં મૂકીને કેટલીક વધુ વસ્તુઓ પણ ઉમેરવામાં આવી હતી.

આઈ. શ્રી પદ્મનાભ સ્વામી મંદિરમાં ભદ્રદીપમ સમારંભોના સંબંધમાં થરાનક્ષૂર નમ્બૂદિરીપાડને દક્ષિણની ચુકવણી.

II.(અ) એકાદશીના દિવસે શ્રી પદ્મનાભ સ્વામી મંદિરમાં દેવન કાદલીપાઝમ પૂરું પાડવું.

(બી) શ્રી પદ્મનાભ સ્વામી મંદિરમાં અભિષેકમ માટે દરરોજ દૂધ પૂરું પાડવું.

III.ઉત્સવ ઉત્સવ દરમિયાન દસ દિવસ સુધી પરદેશી પક્ષ સહસ્રનામ જાપમનું પ્રદર્શન;

IV.કાર્યકારી અધિકારી અને કર્મચારીઓના પગાર પરનો ખર્ચ.

૬. ઉક્ત ટ્રસ્ટના આ ઉદ્દેશો પરથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે ટ્રસ્ટની રચના માત્ર મંદિરના લાભ માટે કરવામાં આવી હતી અને મંદિર તેનો એકમાત્ર લાભાર્થી છે. ટ્રસ્ટના સ્થાપક ત્રાવણકોરના શ્રી રામ વર્મા મહારાજાએ મંદિરની આસપાસની જમીનની મિલકતોની વિવિધ વસ્તુઓ આ ટ્રસ્ટને ટ્રાન્સફર કરી હતી અને

ટ્રાન્સફર માત્ર મંદિરના લાભ માટે કરવામાં આવી હતી.ટ્રસ્ટ ડીડ મુજબ, ટ્રસ્ટમાંથી થતી આવકનો ઉપયોગ માત્ર ઉપરોક્ત ઉદ્દેશો માટે જ થવો જોઈએ., મંદિરનો લાભ.આ ટ્રસ્ટના વર્તમાન ટ્રસ્ટી અગાઉના ત્રાવણકોર શાહી પરિવારના સભ્યો અને તેમની સાથે જોડાયેલા વ્યક્તિઓ છે.

૭. ઉપરોક્ત હકીકતોને ધ્યાનમાં રાખીને, વિદ્વાન ન્યાયમૂર્તિએ તેમના અહેવાલમાં (પાના ૩૭૫, ખંડ ૧, એપ્રિલ ૨૦૧૪) અભિપ્રાય આપ્યો છે કે મંદિર માટે ટ્રસ્ટની આવકનો ઉપયોગ પર્યાપ્ત રીતે કરવામાં આવ્યો નથી અને તેથી તેમણે વિશેષ ઓડિટ દરમિયાન ટ્રસ્ટના ખાતાનું ઓડિટ કરવાની ભલામણ કરી છે.

*** **

૧૦. હું ખૂબ જ નમ્રતાથી જણાવું છું કે, મંદિર દ્વારા તેની આવકમાં સુધારો કરવા અને દૈનિક વેતન રોજગારમાં ભારે ઘટાડો કરીને પણ તેના ખર્ચમાં ઘટાડો કરવાના નિષ્ઠાપૂર્વકના પ્રયાસો છતાં, તે આવક અને ખર્ચના તફાવતને ભરી શકતું નથી.તેથી, વિવિધ ફિક્સ્ડ ડિપોઝિટ અને બચત બેંક ખાતાઓમાં ઉપલબ્ધ ભંડોળનો ઉપયોગ કરીને કટોકટીનું સંચાલન કરવામાં આવે છે, પરંતુ જો મંદિર આગામી બે મહિનાના પગાર અને ગ્રેયુટી અને અન્ય દેવાની બાકી રકમની ચૂકવણી કરે તો ઉપરોક્ત રકમ સંપૂર્ણપણે ખતમ થઈ જશે.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે મંદિર અભૂતપૂર્વ કટોકટીનો સામનો કરી રહ્યું છે, જે ટ્રસ્ટ અને સરકારની સહાયથી જ દૂર થઈ શકે છે."

૨. શ્રી પદ્મનાભ સ્વામી મંદિર ટ્રસ્ટ (ટૂંકમાં 'એસ. પી. એસ. ટી. ટી.') દ્વારા

વિવિધ અરજી નંબર ૧૪૬૫/૨૦૨૧ દાખલ કરવામાં આવ્યો છે.અરજીમાં દાવો કરવામાં આવ્યો છે:

“૨. અરજદાર શ્રી પદ્મનાભ સ્વામી મંદિર ટ્રસ્ટ એ વર્ષ ૧૯૬૫ ("એસ. પી. એસ. ટી. ટી".) માં તત્કાલીન "ત્રાવણકોરના શાસક" શ્રી ચિથિરા તિરુનલ બાલ રામ વર્મા દ્વારા બનાવવામાં આવેલું એક સ્વતંત્ર ટ્રસ્ટ છે, જે મંદિરમાં ભક્તિ અર્પણ, અન્ય ચોક્કસ ધાર્મિક વિધિઓ અને તેમની પારિવારિક પરંપરાઓના અભિન્ન કાર્યો, જે અગાઉ અગાઉના શાહી પરિવાર દ્વારા કરવામાં આવતા હતા, સતત ચાલુ રાખવા માટે બનાવવામાં આવ્યું હતું.તે રજૂ કરવામાં આવે છે કે મંદિર અને એસ. પી. એસ. ટી. ટી. બે અલગ અને અલગ સંસ્થાઓ છે.એસ. પી. એસ. ટી. ટી. ની આવકનો પ્રાથમિક સ્રોત કેટલીક ઇમારતોમાંથી ભાડું છે, જે તેની માલિકીમાં છે અને તે ઉપરોક્ત ઇમારતોની જાળવણી અને જાળવણી, નાના વહીવટી ખર્ચ, મંદિર માટે અર્પણ અને તેના ઉદ્દેશો અનુસાર ખર્ચવામાં આવે છે.અરજદારની માલિકીની મોટાભાગની ઇમારતો જૂની છે અને તેનું ખૂબ જ ઐતિહાસિક મહત્વ છે.

*** **

૫. ૧૯૬૫માં, અહીં અરજદારની રચના ત્રાવણકોર રાજ્યના ભૂતપૂર્વ શાસક શ્રી ચિથિરા તિરુનલ બાલ રામ વર્મા દ્વારા રાજ્ય ગુમાવ્યા પછી મંદિરમાં તેમના દ્વારા ચાલુ રાખવામાં આવેલી ચોક્કસ વિધિઓ/કાર્યો હાથ ધરવાના હેતુથી

૨૫/૦૬/૧૯૬૫ તારીખના સમાધાનના કરાર દ્વારા કરવામાં આવી હતી.પ્રારંભિક ભંડોળ ૧૦,૦૦૦/- રૂપિયાની ફેસ વેલ્યુની ચાર ટકા મદ્રાસ રાજ્ય વિકાસ લોન, ૧૯૭૧ હતી, જે સ્થાપક દ્વારા ટ્રાન્સફર કરવામાં આવી હતી.ત્યારબાદ, શાસકે પોતાની કેટલીક ખાનગી સ્થાવર મિલકતો અને ઈમારતોને એસ. પી. એસ. ટી. ટી. માં ઉમેરવાનું ચાલુ રાખ્યું. એસ. પી. એસ. ટી. ટી. ની રચના અન્ય બાબતોની સાથે એ સુનિશ્ચિત કરવા માટે કરવામાં આવી હતી કે અગાઉના શાહી પરિવારની ભક્તિના ભાગરૂપે મંદિરને અર્પણ કરવામાં આવતા વિશેષ પ્રસાદ અને કાર્યો સરળતાથી અને સદીઓ જૂના રિવાજો અને પરંપરાઓથી દૂર થયા વિના હાથ ધરવામાં આવે.જો કે, ઉદ્દેશોમાં ચથાયમ થિરુવેલીની પારિવારિક વિધિનો પણ સમાવેશ થાય છે, જે સ્થાપક ટ્રસ્ટી, જે ૬ વર્ષની વયે મૃત્યુ પામ્યા હતા, તેમના સૌથી મોટા ભત્રીજાની વર્ષગાંઠની ઉજવણી માટે યોજવામાં આવે છે.

૯. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે એસ. પી. એસ. ટી. ટી. ની રચના મંદિરના રોજિંદા વ્યવસ્થાપન માટે રોકડમાં ચૂકવણી કરવાના હેતુથી કરવામાં આવી ન હતી.ઉપર જણાવ્યા મુજબ, એસ. પી. એસ. ટી. ટી. ની રચના અગાઉના શાહી પરિવાર દ્વારા મંદિરને અર્પણ કરવામાં આવતી વસ્તુઓ ચાલુ રહે તે સુનિશ્ચિત કરવા માટે કરવામાં આવી હતી.પુનરાવર્તનની કિંમત પર, આદરપૂર્વક રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે એસ. પી. એસ. ટી. ટી. નો ઉદ્દેશ મંદિર ચલાવવાનો નહોતો, પરંતુ તેના ઉદ્દેશોને અનુરૂપ ચોક્કસ પૂજાઓ અને વઝીપાઢૂઓ માટે થોડી નાણાકીય સહાય પૂરી પાડવાનો હતો.આ એ હકીકત

પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે એસ. પી. એસ. ટી. ટી. દ્વારા મંદિરને કરવામાં આવેલી ચુકવણી તેના મર્યાદિત સંસાધનોને ધ્યાનમાં રાખીને નક્કી કરવામાં આવી હતી, અને તેમાં પૂજા અથવા અર્પણ કરવાના સમગ્ર ખર્ચને આવરી લેવામાં આવ્યો ન હતો.વધુમાં, એસ. પી. એસ. ટી. ટી. ની આવક સમય જતાં મંદિરની જરૂરિયાતોને આધારે ટ્રસ્ટી દ્વારા ટ્રાન્સફર કરવામાં આવતી ઇમારતોને કારણે નબળી પડી હતી.દાખલા તરીકે, મંદિરની સુરક્ષા માટે બેથી વધુ ઇમારતોને સ્થાનાંતરિત કરવામાં આવી હતી.આ સ્થાનાંતરણોએ મંદિરને ખૂબ જ મર્યાદિત આવક કમાતી મિલકતો સાથે છોડી દીધું.કહેવાની જરૂર નથી, સમય જતાં મંદિરનો ખર્ચ વધતો રહ્યો.”

૨.૧ વિદ્વાન ન્યાયમૂર્તિનો અહેવાલ નીચે મુજબ વર્ણવવામાં આવ્યો છે:—

“૧૪. એલ. ડી. એમિક્સ ક્યુરીએ તેના ૧૫/૦૪/૨૦૧૪ ના અહેવાલમાં મંદિરનું વિશેષ ઓડિટ કરવા સહિત અનેક ભલામણો કરી હતી.ખાસ કરીને, અહેવાલમાં ભલામણ કરવામાં આવી હતી કે:

“૬૫. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે ભારતના ભૂતપૂર્વ નિયંત્રક અને મહાલેખા પરીક્ષક શ્રી વિનોદ રાય દ્વારા વિશેષ ઓડિટ હાથ ધરવાની જરૂર છે.વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે તેમના દ્વારા નિયુક્ત ઓડિટર્સની ટીમ છેલ્લા ૨૫ વર્ષથી શ્રી પદ્મનાભસ્વામી મંદિરના સંબંધમાં સંપૂર્ણ ઓડિટ હાથ ધરશે.એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે તેને તેની કસ્ટડીમાં લેવાની અને ટ્રસ્ટની મિલકતોના તમામ દસ્તાવેજોને તાત્કાલિક સીલ કરવાની સત્તા આપવામાં આવે.આ ઓડિટ માત્ર શ્રી

પદ્મનાભસ્વામી મંદિરને જ નહીં, પરંતુ શ્રી પદ્મનાભ સ્વામી મંદિર ટ્રસ્ટ અને અન્ય સંલગ્ન ટ્રસ્ટોને પણ આવરી લેવું જોઈએ.

૧૫. ઉપરોક્ત અહેવાલને અનુસરીને, આ માનનીય અદાલતે તેના ૨૪/૦૪/૨૦૧૪ ના આદેશમાં, અન્ય બાબતોની સાથે, નીચે મુજબ નિર્દેશ આપ્યો છે:

“મંદિર અને તેની મિલકતોની વિશેષ તપાસ શક્ય તેટલી વહેલી તકે હાથ ધરવામાં આવશે, પ્રાધાન્યમાં ભારતના ભૂતપૂર્વ નિયંત્રક અને મહાલેખા પરીક્ષક શ્રી વિનોદ રાય દ્વારા.આ કાર્ય પૂર્ણ કરવામાં તે અન્ય કોઈપણ વ્યક્તિ/વ્યક્તિઓની સેવાઓ/સહાય લેવા માટે સ્વતંત્ર રહેશે.”

એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે એલ. ડી. એમિકસ ક્યુરી દ્વારા ભલામણ કરવામાં આવી હોવા છતાં, આ માનનીય અદાલતે અરજદાર અથવા અન્ય ટ્રસ્ટના ઓડિટનો નિર્દેશ આપ્યો ન હતો.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે અરજદારની મિલકતો મંદિરની મિલકતોનો ભાગ નથી.આ હકીકતની જાણ અરજદાર દ્વારા વિશેષ ઓડિટ સત્તાવાળાઓને તેના ૨૦/૦૮/૨૦૧૪ ના પત્ર દ્વારા કરવામાં આવી હતી.”

*** **

૧૭. ત્યારબાદ, જ્યારે અરજી ૦૫/૦૫/૨૦૧૫ પર સૂચિબદ્ધ કરવામાં આવી હતી, ત્યારે આ માનનીય અદાલતે અરજદાર માટે એલ. ડી. વકીલની રજૂઆતોની નીચે મુજબ નોંધ લીધી હતી:—

“....ટ્રસ્ટ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી અરવિંદ પી. દાતાર રજૂ કરે છે કે જોકે ૦૧/૦૪/૨૦૦૮ થી ૦૧/૦૪/૨૦૧૪ સમયગાળા માટે વિશેષ ઓડિટ પહેલેથી જ હાથ ધરવામાં આવ્યું છે અને આ અદાલતને અહેવાલ સુપરત કરવામાં આવ્યો છે, ટ્રસ્ટને ઉપરોક્ત ઓડિટ અહેવાલની તપાસ હાથ ધરવા અને નવા ઓડિટ હાથ ધરવા માટે શ્રી રાયને સહકાર આપવામાં કોઈ મુશ્કેલી પડશે નહીં, જો તેમના મતે આવું કરવું જરૂરી છે.તે કિસ્સામાં ૦૧/૦૪/૨૦૦૮ થી ૦૧/૦૪/૨૦૧૪ સુધીના સમગ્ર સમયગાળા માટે ઓડિટ થઈ શકે છે.શ્રી દાતાર વધુમાં રજૂ કરે છે કે શ્રી રાયને ઓડિટ પૂર્ણ કરવા માટે જે પણ પ્રશ્નો સંબંધિત માનવામાં આવે તે ઉઠાવવાની વિનંતી કરી શકાય છે જેથી ટ્રસ્ટ તેનો યોગ્ય જવાબ આપે.

વધુમાં, આ માનનીય અદાલતે એસ. પી. એસ. ટી. ટી. (મેસર્સ મનોહર ચૌધરીના) વતી શ્રી વિનોદ રાયને તેમના અવલોકન અને મૂલ્યાંકન માટે દાખલ કરેલા ઓડિટ અહેવાલની નકલનો નિર્દેશ આપ્યો હતો અને વધુમાં નિર્દેશ આપ્યો હતો કે જો શ્રી રાય પહેલેથી જ હાથ ધરવામાં આવેલા ઓડિટને ધ્યાનમાં લીધા પછી, એક અભિપ્રાય છે કે ૦૧/૦૪/૨૦૦૮ પછીના સમયગાળા માટે નવું/વિશેષ ઓડિટ હાથ ધરવાની જરૂર છે, તો તે તે કવાયત હાથ ધરવા માટે સ્વતંત્ર રહેશે.એસ. પી. એસ. ટી. ટી. ને તે કવાયત પૂર્ણ કરવા માટે જરૂરી હોય તેવી તમામ માહિતી અને રેકૉર્ડ ઉપલબ્ધ કરાવવાનો પણ નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો.વધુમાં, એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે શ્રી રાય ઓડિટ પૂર્ણ કરવા માટે

સંબંધિત કોઈપણ પ્રશ્ન ઉઠાવશે જે ટ્રસ્ટને તેનો જવાબ આપવા માટે સક્ષમ બનાવશે.ઉપરોક્ત નિર્દેશો સાથે, તે રજૂ કરવામાં આવે છે, અરજદારના સંદર્ભમાં એલ. ડી. એમિકસ ક્યુરી દ્વારા કરવામાં આવેલી ભલામણ પર વિચાર કરવામાં આવ્યો હતો અને તેના પર કાર્યવાહી કરવામાં આવી હતી.”

૧૮. આ માનનીય અદાલતે ૦૯/૧૦/૨૦૧૫ પર શ્રી વિનોદ રાયને ૦૧/૦૪/૨૦૦૯ થી ૦૧/૦૪/૨૦૧૪ સમયગાળા માટે એસ. પી. એસ. ટી. ટી.નું ઓડિટ પૂર્ણ કરવા અને અહેવાલ રજૂ કરવા વિનંતી કરી હતી.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે ઉપરોક્ત આદેશને અનુસરીને, વિશેષ ઓડિટ ઓથોરિટીએ જૂન, ૨૦૧૫ થી અરજદારનું વિગતવાર ઓડિટ હાથ ધર્યું હતું અને ૨૮/૦૩/૨૦૧૬ પર આ માનનીય અદાલત સમક્ષ તેનો અહેવાલ રજૂ કર્યો હતો.તે આદરપૂર્વક રજૂ કરવામાં આવે છે કે ઉપરોક્ત ઓડિટ અહેવાલમાં કોઈ નિષ્કર્ષ નોંધવામાં આવ્યો નથી કે:

(અ) એસ. પી. એસ. ટી. ટી. ની મિલકતો મંદિરની સંપત્તિનો ભાગ છે;

(બી) મંદિરમાંથી ભંડોળ એસ. પી. એસ. ટી. ટી. ને ટ્રાન્સફર કરવામાં આવ્યું છે;

(સી) ટ્રસ્ટને મંદિરના વહીવટની જવાબદારી સોંપવામાં આવી છે;

(ડી) મંદિરમાં ધાર્મિક વિધિઓ અને વિધિઓ અથવા અન્ય કોઈપણ કાર્યો સંબંધિત કોઈપણ બાબતો પર ટ્રસ્ટ અને મંદિર વચ્ચે કોઈ કરાર

અસ્તિત્વમાં છે;

(ઈ) એસ. પી. એસ. ટી. ટી. ની કામગીરી મંદિર વહીવટીતંત્રને જવાબદાર છે; અથવા

(એફ) એસ. પી. એસ. ટી. ટી. અને મંદિર વચ્ચે કાયદેસર રીતે ઓડિટેબલ સંબંધ અસ્તિત્વમાં છે.”

૨.૨ સિવિલ અપીલ નંબર ૨૭૩૨/૨૦૨૦ માં આ અદાલત દ્વારા પસાર કરાયેલા કેટલાક વચગાળાના આદેશો અને ૧૫/૦૪/૨૦૧૪ ના વિદ્વાન ન્યાયમૂર્તિના અહેવાલનો નીચે ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે:

“૨૪. વધુમાં, અરજદાર આદરપૂર્વક રજૂ કરે છે કે મંદિર સમિતિઓનો અરજદારનું ઓડિટ કરવાનો નિર્ણય અન્ય કારણો ઉપરાંત નીચેની બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને ખોટો છે.

I. અરજદાર મંદિરથી અલગ અને અલગ અસ્તિત્વ ધરાવે છે.આ માનનીય અદાલત અથવા ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા તેનાથી વિપરીત કોઈ તારણો નથી, કારણ કે આ પાસા પર કોઈ ચુકાદો આપવામાં આવ્યો ન હતો;

II.ટી. સી. અધિનિયમના પ્રકરણ ૩ દ્વારા વિચારેલ મંદિરનો વહીવટ ચુકાદા અનુસાર વહીવટી સમિતિ અને સલાહકાર સમિતિને સોંપવામાં આવ્યો છે.અરજદાર આદરપૂર્વક રજૂ કરે છે કે સમિતિઓને, ટી. સી. અધિનિયમ હેઠળ, અરજદારનું ઓડિટ કરવાની સત્તા નથી-ત્રીજો પક્ષ જે

મંદિરથી સ્વતંત્ર અને અલગ છે.આવી કાર્યવાહી, જે રજૂ કરવામાં આવે છે તે ગેરકાયદેસર હશે, ટી. સી. અધિનિયમની બહાર અને આ માનનીય અદાલતના નિર્દેશોના અવકાશની બહાર હશે.

III.અરજદારના ઓડિટને નિર્દેશિત કરવાના હેતુથી ચુકાદાના ફકરા ૧૧૬ પર મૂકવામાં આવેલી નિર્ભરતા, તેને આદરપૂર્વક રજૂ કરવામાં આવે છે, તેને ખોટી દિશા આપવામાં આવે છે કારણ કે તેમાં સમાવિષ્ટ નિર્દેશો મંદિરના વહીવટના સંદર્ભમાં મંદિરની સમિતિઓ દ્વારા કરવામાં આવતા કાર્યો સાથે સંબંધિત છે.ઉપરોક્ત નિર્દેશોનું અર્થઘટન અગાઉના શાસક દ્વારા બનાવવામાં આવેલા ટ્રસ્ટો પર નિયંત્રણનો ઉપયોગ કરવા માટે કરી શકાતું નથી, જેનો હેતુ વિવિધ હેતુઓ પૂર્ણ કરવાનો છે.

IV.ચુકાદાના ફકરા ૧૧૬ની કલમ (જી) નું વાંચન એ સ્પષ્ટ કરે છે કે ઓડિટ મુખ્યત્વે મંદિર અને તેની મિલકતો સાથે સંબંધિત છે, જે અંતર્ગત મુકદ્દમાનો વિષય છે.આ સંબંધમાં, એવું જોઈ શકાય છે કે ઓડિટ અહેવાલોમાંથી કોઈ પણ એવું સૂચવતું નથી કે મંદિરની કોઈ મિલકત અથવા ભંડોળ અરજદારને ટ્રાન્સફર કરવામાં આવ્યું છે અથવા તેણે મંદિરના રોજિંદા વહીવટમાં કોઈ ભૂમિકા ભજવી છે;

V. જે ચુકાદો રજૂ કરવામાં આવ્યો છે તે ખાસ કરીને એસ. પી. એસ. ટી. ટી. સાથે સંબંધિત નથી. એ વાતનો પુનરોચ્ચાર કરવામાં આવે છે કે આ માનનીય અદાલતને મંદિર અથવા તેના કાર્યો સાથે એસ. પી. એસ. ટી. ટી. ના સંબંધ પર વિચાર કરવાની તક મળી ન હતી, જેના કારણે એસ.

પી. એસ. ટી. ટી. ના ખાતાનું ઓડિટ કરવા માટે નિર્દેશ પસાર કરવાની જરૂર પડે છે;

vi. આ માનનીય અદાલતના આદેશો અનુસાર અરજદારનું વિશેષ ઓડિટ કરવામાં આવ્યું હતું અને તેણે સોગંદનામા દ્વારા તેના પર વિગતવાર વાંધા પણ દાખલ કર્યા હતા. આપેલ સંજોગોમાં, અરજદારને અન્ય ઓડિટ માટે આધિન કરવું, ખાસ કરીને જ્યારે તે હંમેશા એકલ ટ્રસ્ટ તરીકે રહ્યું હોય ત્યારે તે અત્યંત ગેરવાજબી અને અન્યાયી છે; અને

vii. એસ. પી. એસ. ટી. ટી. નું ઓડિટ કરવાના સૂચનનો ઉગ્ર વિરોધ કરવામાં આવ્યો હતો અને આ માનનીય અદાલતે તેના અગાઉના આદેશોમાં ઉપરોક્ત પાસાને આદરપૂર્વક રજૂ કર્યું હતું.”

૨.૩ પરિસરમાં, અરજી પ્રાર્થના કરે છે:

“(અ) વર્તમાન અરજીને મંજૂરી આપો અને શ્રી પદ્મનાભ સ્વામી મંદિર ટ્રસ્ટને સિવિલ અપીલ નંબર ૨૭૩૨/૨૦૨૦ માં ૧૩/૦૭/૨૦૨૦ ના ચુકાદાના ફક્ત ૧૧૬ (જી) માં આપેલા નિર્દેશો અનુસાર તેના ખાતાના ઓડિટમાંથી બાકાત રાખવા માટે યોગ્ય નિર્દેશો પસાર કરો, કારણ કે ઉપરોક્ત ટ્રસ્ટ શ્રી પદ્મનાભસ્વામી મંદિરથી અલગ અને અલગ રહે છે;

(બી) યોગ્ય આદેશ પસાર કરો કે અરજદાર શ્રી પદ્મનાભ સ્વામી મંદિર ટ્રસ્ટ શ્રી પદ્મનાભસ્વામી મંદિરથી અલગ એક સ્વતંત્ર સંસ્થા છે અને તે ત્રાવણકોર કોચીન હિન્દુ ધાર્મિક દાન અધિનિયમ, ૧૯૫૦ હેઠળ વહીવટી સમિતિ અને/અથવા સલાહકાર સમિતિના વહીવટી નિયંત્રણ હેઠળ

આવતું નથી.”

૩. આ પૃષ્ઠભૂમિમાં, આ અદાલતે સિવિલ અપીલ નંબર ૨૭૩૨/૨૦૨૦ અને આનુષંગિક બાબતોનો નિકાલ કરવાના તેના ૧૩/૦૭/૨૦૨૦ ના ચુકાદામાં આપેલા નીચેના અવલોકનો હવે નોંધવા જોઈએ:—

“૩૪. આ અદાલત દ્વારા પસાર કરાયેલા ૦૫/૦૫/૨૦૧૫ ના આદેશમાં વિદ્વાન ન્યાયમૂર્તિની રજૂઆતની નોંધ લેવામાં આવી હતી કે પદ્મનાભસ્વામી મંદિર ટ્રસ્ટ અને તેની મિલકતોના ખાતા અંગે ઓડિટ હાથ ધરવામાં આવે.તેણે અપીલકર્તાઓની રજૂઆતની પણ નોંધ લીધી હતી કે આ સમયગાળા માટે વિશેષ ઓડિટ પહેલેથી જ હાથ ધરવામાં આવ્યું હતું, પરંતુ તેમને શ્રી રાયને સહકાર આપવામાં કોઈ વાંધો નહીં હોય. તેથી આદેશમાં નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો:—

“આ સંજોગોમાં, અમે નિર્દેશ આપીએ છીએ કે પદ્મનાભન સ્વામી ટ્રસ્ટ વતી આ અદાલતમાં ૦૧/૦૪/૨૦૦૮ સમયગાળા માટે દાખલ કરવામાં આવેલા ઓડિટ અહેવાલની એક નકલ શ્રી રાયને તેમના અવલોકન અને મૂલ્યાંકન માટે મોકલવામાં આવશે.અમે આગળ નિર્દેશ આપીએ છીએ કે જો શ્રી રાય પહેલેથી જ હાથ ધરવામાં આવેલા ઓડિટની વિચારણા કર્યા પછી અભિપ્રાય ધરાવે છે કે ૦૧/૦૪/૨૦૦૮ પછીના સમયગાળા માટે નવું/વિશેષ ઓડિટ હાથ ધરવાની જરૂર છે, તો તેઓ તે ક્વાયત હાથ ધરવા માટે સ્વતંત્ર રહેશે, જે કિસ્સામાં ટ્રસ્ટ તે ક્વાયત પૂર્ણ કરવા માટે જરૂરી હોય તેવી તમામ

માહિતી અને રેકૉર્ડ ઉપલબ્ધ કરાવશે.શ્રી રાય ઓડિટ પૂર્ણ કરવા માટે સંબંધિત કોઈપણ પ્રશ્ન ઉઠાવશે જે ટ્રસ્ટને તેનો જવાબ આપવા માટે સક્ષમ બનાવશે.અમે ઓડિટ પૂર્ણ કરવા માટેનો સમય ૩૧/૧૨/૨૦૧૫ સુધી લંબાવીએ છીએ.

અમે રાજ્ય સરકારને કેલ્ટ્રોન અને નિષ્ણાત સમિતિ દ્વારા પ્રાચીન વસ્તુઓ અને કલાકૃતિઓની શોધ અને સંગ્રહ માટે તૈનાત કર્મચારીઓની સંખ્યા ઘટાડવા માટે નિષ્ણાત સમિતિનો સંપર્ક કરવાની મંજૂરી આપીએ છીએ, જેઓ આવી કોઈપણ વિનંતી પર વિચાર કર્યા પછી તે સંબંધમાં યોગ્ય આદેશો જારી કરી શકે છે.શ્રી રાયે ડિસેમ્બર, ૨૦૧૫ સુધીના સમયગાળા માટે ખર્ચ વગેરે સહિત કુલ ફીનું પ્રતિનિધિત્વ કરતા ૦૧/૦૪/૨૦૧૫ ના સંદેશાવ્યવહારની દ્રષ્ટિએ ૪૫,૦૦,૦૦૦ રૂપિયાની રકમની માંગ કરી છે.શ્રી રાયની તરફેણમાં ઉપરોક્ત રકમ જાહેર કરવા માટે પક્ષકારો વતી હાજર રહેલા કોઈ પણ વ્યક્તિ દ્વારા કોઈ વાંધો નથી. અમે તે મુજબ વહીવટી સમિતિને શ્રી રાય દ્વારા બિલની રકમ જાહેર કરવાનો નિર્દેશ આપીએ છીએ.

*** **

૩૬. માર્ચ ૨૦૧૬ માં, શ્રી પદ્મનાભસ્વામી મંદિર, તેની મિલકતો અને શ્રી પદ્મનાભ સ્વામી મંદિર ટ્રસ્ટના વિશેષ ઓડિટ વિશેનો અહેવાલ શ્રી વિનોદ રાય દ્વારા દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો, જે "મુખ્ય ઓડિટ અવલોકનો અને

ભલામણો" સાથે બે ગ્રંથોમાં ચાલે છે.

આ અદાલત દ્વારા નિયુક્ત વહીવટી સમિતિએ ૧૩/૦૬/૨૦૧૭ પર નીચે મુજબ નિર્ણય લીધો હતો:—

“મંદિરની નાણાકીય સ્થિતિ અંગે સમિતિ અંધારામાં છે.ત્રિમાસિક અંદાજપત્રની દરખાસ્તો તૈયાર કરવી જોઈએ અને સમિતિને જાણ કરવી જોઈએ.તેવી જ રીતે, માસિક ખાતાનું નિવેદન દરેક અનુગામી મહિનાની ૧૦મી તારીખ પહેલાં સમિતિ સમક્ષ મૂકવું જોઈએ.આ બાબતની જાણ કાર્યકારી અધિકારીને કરવામાં આવશે.”

આ ઠરાવ કાર્યકારી અધિકારીને જાણ કરવામાં આવ્યો હતો.”

૩.૧ વિદ્વાન ન્યાયમિત્ર દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતોને ધ્યાનમાં રાખીને, આ અદાલત દ્વારા જારી કરાયેલ નિર્દેશ નંબર ૧૧૬ (જી) નીચે મુજબ હતો:—

(છ) વિદ્વાન ન્યાયમિત્ર દ્વારા સૂચવ્યા મુજબ છેલ્લા ૨૫ વર્ષ માટે ઓડિટનો આદેશ આપશે.આ ઓડિટ પ્રતિષ્ઠિત ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટ્સની પેઢી દ્વારા હાથ ધરવામાં આવશે.સલાહકાર સમિતિ એ પણ વિચારણા કરશે કે મંદિરની જંગમ અને સ્થાવર બંને પ્રકારની મિલકતોની જાળવણી માટે આગળ શું પગલાં લેવાની જરૂર છે.”

૪. શ્રી પદ્મનાભસ્વામી મંદિરની વહીવટી અને સલાહકાર સમિતિઓ વતી હાજર રહેલા પરિષ્ઠ વકીલ શ્રી આર બસંતે ઉપરોક્ત અહેવાલોમાં કરવામાં આવેલી રજૂઆતોનો પુનરોચ્ચાર કર્યો છે.બીજી તરફ, એસ. પી. એસ. ટી. ટી. વતી હાજર રહેલા પરિષ્ઠ વકીલ શ્રી અરવિંદ પી. દાતારએ વિનંતી કરી છે કે આ અદાલત

એસ. પી. એસ. ટી. ટી. ને શ્રી પદ્મનાભસ્વામી મંદિરથી અલગ સ્વતંત્ર સંસ્થા જાહેર કરતા યોગ્ય આદેશો પસાર કરી શકે.

૫. વિદ્વાન એમિકસ ક્યુરી તારીખ ૧૫/૦૪/૨૦૧૪ ના અહેવાલના જવાબમાં, આ અદાલતે તેના તારીખ ૨૪/૦૪/૨૦૧૪ ના આદેશમાં શરૂઆતમાં નિર્દેશ આપ્યો હતો કે મંદિર અને તેની મિલકતોનું વિશેષ ઓડિટ શ્રી વિનોદ રાય દ્વારા હાથ ધરવામાં આવે. બાદમાં, ૦૫/૦૫/૨૦૧૫ ના આદેશમાં એસ. પી. એસ. ટી. ટી. વતી હાજર રહેલા પરિષ્ઠ વકીલ શ્રી અરવિંદ પી. દાતારની રજૂઆતો નોંધવામાં આવી હતી કે ટ્રસ્ટને ઓડિટ અહેવાલોની તપાસ હાથ ધરવા અને નવા ઓડિટ હાથ ધરવા માટે શ્રી રાયને સહકાર આપવામાં કોઈ મુશ્કેલી નહીં પડે.

૬. જો ઉપર જણાવ્યા મુજબ નિર્દેશ નંબર ૧૧૬ (જી) ને તારીખ <આઈ. ડી. ૧> ના ચુકાદાને પસાર કરવા તરફ દોરી ગયેલા વિકાસના પ્રકાશમાં ગણવામાં આવે છે, તો તે સ્પષ્ટ છે કે ઉપરોક્ત નિર્દેશ દ્વારા માનવામાં આવેલ ઓડિટ મંદિર સુધી મર્યાદિત રહેવાનો ઈરાદો ન હતો, પરંતુ એસ. પી. એસ. ટી. ટી. ના સંદર્ભમાં પણ હતો. આ દિશાને વિદ્વાન ન્યાયમિત્રના ૧૫/૦૪/૨૦૧૪ ના અહેવાલ અને ૦૫/૦૫/૨૦૧૫ ના આદેશમાં નોંધાયેલા વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ શ્રી અરવિંદ પી. દાતારની રજૂઆતોના પ્રકાશમાં જોવી જોઈએ.

આમ, વિવિધ અરજી નંબર ૧૪૬૫/૨૦૨૧ માં કરવામાં આવેલી પ્રથમ પ્રાર્થના નકારી કાઢવાને પાત્ર છે.

૭. ઉપરોક્ત વિવિધ અરજીમાં કરવામાં આવેલી બીજી વિનંતી માટે તથ્યોના મૂલ્યાંકનની જરૂર પડશે જેનું વિશ્લેષણ કોર્ટ અથવા તે પ્રશ્નમાં જવા માટે સક્ષમ

અધિકારી દ્વારા દિશા નંબર ૧૧૬ (જી) માં નિર્દેશિત વિશેષ ઓડિટ પછી અને અહીં ઉપર સમજાવ્યા મુજબ યોગ્ય રીતે કરી શકાય છે.તેથી અમે બીજી પ્રાર્થના સંબંધિત મુદ્દાઓમાં જવાનું ટાળીએ છીએ.

૮. આ રીતે, વિવિધ અરજી નંબર ૧૪૬૫/૨૦૨૧ નો ઉપરોક્ત શરતોમાં નિકાલ કરવામાં આવે છે.

૯. હવે આપણે વહીવટી અને સલાહકાર સમિતિઓ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા અહેવાલો પર આવીએ છીએ.વિવિધ અરજી નંબર ૧૪૬૫/૨૦૨૧ માં પ્રથમ પ્રાર્થનાના સંદર્ભમાં આપણો જવાબ તારીખના ઠરાવ ૨૭/૧૦/૨૦૨૦ માં હાથ ધરવામાં આવેલા વિશેષ ઓડિટના મુદ્દાની કાળજી લેવા માટે પૂરતો હશે.જોકે, ૩૧/૦૮/૨૦૨૧ ના અહેવાલમાં જણાવેલી તાકીદ તાત્કાલિક કાર્યવાહીની માંગ કરે છે.તેથી અમે નિર્દેશ આપીએ છીએ કે શ્રી પદ્મનાભસ્વામી મંદિર અને એસ. પી. એસ. ટી. ટી. ના સંદર્ભમાં ઉપર ઉલ્લેખિત વિશેષ ઓડિટ શક્ય તેટલી વહેલી તકે અને પ્રાધાન્યમાં આ આદેશની તારીખથી ત્રણ મહિનાની અંદર પૂર્ણ કરવામાં આવે.

૧૦. જેમ કે ૦૫.૦૫.૨૦૧૫ ના આદેશમાં એસ. પી. એસ. ટી. ટી. ના વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ શ્રી અરવિંદ પી. દાતારનું નિવેદન નોંધવામાં આવ્યું હતું, અમને ખાતરી છે કે એસ. પી. એસ. ટી. ટી. વિશેષ ઓડિટના સંચાલનમાં સંપૂર્ણ સહકાર આપશે.

વિવિધ અરજીઓનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો.

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.